

Eén blik in Vaenius' Batavieren-boek is voldoende om vast te stellen, dat zijn voorstellingen zich geheel aansluiten bij de opvattingen der geleerden uit zijn dagen. De hier bijgevoegde afbeelding (afb. 2) waar de Germaansche vrouwen achter het leger den afloop van den strijd afwachten, om bij de nederlaag van hun mannen naar ouder gewoonte de hand aan hun kinderen en zichzelf te slaan, bewijst, dat Vaenius voor de kleeding der Batavieren zijn voorbeelden niet minder in den Bourgondischen tijd had gezocht, dan Grotius het voor de wetten had gedaan! De geleerdheid van den schrijver zal er den tijdgenoot stellig borg voor zijn geweest, dat men hier voor de Batavieren even vasten grond onder de voeten had als bij de zoo nauwkeurig aan antieke sculpturen, munten en reliefs ontleende uitbeelding der Romeinsche soldaten.¹⁾

We zagen reeds hoe de Batavieren-mode zich in het jaar 1612 deed gelden, het was derhalve geheel in overeenstemming met de traditie, dat de vrede van 1648 in Amsterdam gevierd werd met een reeks van zes vertooningen, waar men achtereenvolgens zag hoe Bato in ons land kwam, de Batavieren een verbond met de Romeinen sloten, de Romeinen dat verbond verbraken, Julius Paulus gedood en zijn broeder Claudius Civilis verjaagd werd, de Batavieren de Romeinsche legioenen versloegen en tenslotte hoe Ceriales een nieuw verbond met de Batavieren bezwoer.

Brandt, de geleerde samensteller van deze tafereelen vermeldt, dat in het vredejaar „de eeuwen der Bardes in ons vaderland schenen terug te springen: de gezangen waaren met de naamen van onzen Arminius en Civilis, van Wilhem, van Maurits en Frederik verciert: d'eertijtelen van Batavie, van Nassau en Oranje vloeiden in onze blyde gedichten.”

„Is d'oorlog nu volvoert door zeven vrije leeuwen,
Men zag hier 't voorspel al voor meer als vijftien eeuwen.”

Men heeft gemeend, dat Vondel bij gelegenheid van deze vertooning de inspiratie zou hebben opgedaan voor zijn treurspel „de Batavische Gebroeders” van het jaar 1663, waarin eveneens de opstand van Claudius Civilis wordt behandeld. Daargelaten, dat hij in het voorwoord Vaenius' bovenvermeld boek uitdrukkelijk als zijn bron aanwijst,²⁾ meenen wij, dat deze vraag daarom van weinig belang is, omdat zooals we zagen de oudvaderlandsche stof telkens weer behandeld werd, wanneer de glorie van den eigen tijd bezongen moest worden.

¹⁾ Behalve dit prentwerk wijdde Vaenius aan hetzelfde onderwerp nog een reeks van 12 schilderijen die hij in 1613 den Staten-Generaal liet aanbieden; de paneelen bevinden zich thans in het Rijksmuseum te Amsterdam, zie: afb. 5.

²⁾ Met name de prent, waar men „den Romainschen Stadthouder op den stoel zagh zitten, daer Julius Paulus in zijn bloet geverft lagh, en Nikolaes Burgerhart geketent naer Rome gevoert wiert” (afb. 1).